

ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

а.е.№ 895

Протокол от заседание Комисията за изработване на проект за Конституция на България при Великото народно събрание във връзка с обсъждане основни положения на доклада за дейността на комисията.

13.05.1991 г.

1991 г.
Съдържа 52 листа

1

В Е Л И К О Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е
Комисия за изработване на проект за Конституция
на България

П Р О Т О К О Л

На 13 май 1991 г. се проведе заседание на Комисията по изработване на проект за Конституция на България при

ДНЕВЕН РЕД:

Обсъждане основни положения на доклада за дейността на Комисията за изработване на проект за Конституция на България. Към протокола се прилага списък на присъствувалите. Заседанието бе открито в 16,15 ч. и ръководено от председателя на комисията господин Гиньо Ганев.

- 0 -

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Доклада го раздадохме своевременно и аз благодаря на тези, които съдействуваха за това.

Тук две неща трябва да се добавят.

Първо, да се има предвид, че хората ще имат Конституцията в ръцете си и че главното е самата Конституция, която те ще четат и по която се готвят да се изказват.

Докладът обаче е един документ, който трябва в по-обобщен вид да представи същността на тази Конституция и да каже това, което в текстовете не може да се прочете и като идеи, и като сравнителни оценки. Впрочем, той на тази плоскост е и работен.

По първата глава.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Мога ли аз да изкажа няколко съображения във връзка с доклада.

Господин председателю, аз смятам, че в доклада има пропуски, т.е. не са отбелязани няколко въпроса, които ние така или иначе се съгласихме, че ще бъдат отбелязани тук, в доклада.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Бахнев, извинявай, аз не те пре-късвам, но тъкмо щях да обясня как да процедираме сега. Не по цялата територия на доклада, а по глави, защото той и така е систематизиран.

По първата глава имате ли нещо като идеи, което трябва да се прибави или да се вади.

Господин Корнезов има думата.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Предвид това, господин председателю, искам само да кажа две думи относно стила. Разбира се, всеки си има свой стил, но струва ми се, че този стил, който е тук, е по-скоро за научна статия или научна рецензия. Струва ми се, че трябва да бъде и много по-достъпен, много по-граждански и да го редактирате в последна редакция в една такава насока. Иначе много тежи някак си.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Аз имах същите съображения като тези на господин Корнезов. Аз искам да обърна вашето внимание, че в доклада не са отбелязани някои въпроси. Единият от тях се касае до глава първа. Но те са всичко три въпроса, така че бих могъл да ги изкажа наведнъж.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Няма да ги изкажете наведнъж. Призовавам Ви да говорите по глава първа. Това беше смисълът на бележката ми.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Добре, по глава първа. Вие прекасно помнете нашата дискусия по един въпрос. В целия доклад не е отбелязана нито думи за правата на малцинствата или на лицата, принадлежащи към етнически, езикови и религиозни малцинства. В първата глава бяха предложени две неща: едното първоначално за пълен текст за правата на лицата, принадлежащи към етнически, религиозни и езикови малцинства, а впоследствие бе предложено по едно допълнение за недискриминация, което гласеше, че никой не трябва да бъде подлаган на насилствена асимилация. Това беше смисълът. А сега не ви диктувам, това не е сегашната работа. Ние впоследствие ще се занимаваме с това. Сега вие знаете, че ние се съгласихме това да бъде отбелязано в доклада. В доклада не е отбелязано това.

Искам да ви кажа, че в първата глава е отбелязано, че държавата е гарант за свободно развитие на личността, че се забраняват политически партии на етническа и верска основа, но не се гарантира неприкосновеността и достойнството на човека, т.е. с други думи, не се гарантира, че той ще бъде подложен на насилствена асимилация. Въпросът е принципен, много е важен за нас. Въпросът се отнася не толкова до медицински опити за стотина души, а въпросът се отнася за повече от милион от нашето население. Ако все пак ми разрешите, аз само във връзка с това искам да кажа, да не се връщам към този въпрос, че не е отбелязана също втората идея, която също така ние казахме, че ще бъде отбелязана в доклада. Това е въпросът за свободното ползване от своята култура или културата на своята общност, или етническа култура.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Това не е ли по-нататък в текста?

ЮЛИЙ БАХНЕВ: В текста отсъствува това, погледнах.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Не е ли по-нататък в текста на Конституцията.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Той и във втора глава е бил предложен. Понеже е свързано с този въпрос, да не се връщам към това, но това е вторият пример за това, че не е отбелязано в доклада.

Ако искате, по-нататък по другите глави аз ще поискам пак думата от Вас, но в първа глава има едно разпореждане, това е, че международните правни норми, които са задължителни за България, са част от вътрешното право. Аз не знам защо, но в доклада не е отбелязан един много важен момент, че те имат примат над законодателствата, над законите, господин председател, а това е много важен елемент. Препоръчвам Ви да го имате предвид, защото точно това ние го поставяме между закона и Конституцията, както ви е известно. Няма да ви повтарям това. Така че и този елемент, що се отнася до глава първа, господин председателю!

Аз също така смятам, че в глава първа на трета и четвърта страница има повторение. Буквално пасажите са еднакви. Това е вторият абзац отгоре на трета страница и вторият абзац отгоре на четвърта страница.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Така е.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: И още един неясен текст. Аз намирам накрая на втора страница, началото на трета, несполучливо редактиран текст. Трудно човек може да го разбере. Аз знам, че Вие сте много четец и главно своя текст ще го прочетете много добре. Може би аудиторята и народните представители ще Ви разберат, но така четен, той е редактиран много трудно.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Къде беше това?

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Това е краят на втората страница: "Нормите на справедливост" и т.н. Аз отбелязах втора и трета, но това като че ли не е втора и трета, а първа и втора страница. Става дума за ограничаване на и целия по-следващ пасаж. Извинявайте за моята грешка.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има господин Янков.

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Господин председател, аз искам да кажа първо това, даже само когато говорим за първа глава, че този доклад, така както е направен, не е толкова доклад за дейността на комисията, както е означено в неговото заглавие, и трябва да се реши този принципен въпрос. Той е много добре направен като аотирано изложение на Конституцията без да отива по-далеч, защото може да има аотирано изложение, а другото е вече коментар на Конституцията. Това ние не трябва да правим. Като аотирано изложение, аз мисля, че е много добре направено. Въпросът е дали ние можем да съчетаем тези два елемента. Да изтъкнем, от една страна, като аотиран текст най-същественото в Конституцията по-релефно, без премененно изчерпателно да опишем всички разпоредби. Защото тук, даже на места в теста, в дискриптивна форма са изложени самите конституционни текстове. И поради това някои неща, които сме ги махнали, като например на стр.2 принципите на справедливостта, за която аз все още продължавам да считам, че при липсата на признати норми и принципи и международния съд, и арбитраж, може да прилага принципите на справедливостта. Не е само английска система, световна система. Това е махнато, а другото е останало. Понеже са се придържали авторите на доклада твърде много до версията...

Какво ми е предложението и искам да кажа нещо след това по първа глава. Мисля, че най-добре ще бъде, ако може да съчетае аотирано изложение с един политически доклад. Политически

доклад, който в едно въведение, дори трябва да се каже и за обществеността, и за историята, че тази комисия беше създадена еди-кога си, тази комисия имаше такъв състав, не персоналният, а да се покаже представителният състав, тази комисия имаше толкова заседания, тази комисия имаше такива работни органи. Малко от механизма на работата на комисията. Аз понеже се ръководя от това, че пиша доклад за дейността, а не доклад за Конституцията. И мисля, че е правилно да има елемент на доклад за дейността на Конституцията. Това е политическото оцветяване на този доклад. А другото, коментарният характер, който има, той също е много важен. И там трябва действително този, който излага текстовете, да не си позволява свои съждения да поставя, а да се придържа колкото се може по-вярно до съдържанието, до смисъла на текста.

И още един въпрос имам. Ако това е доклад на комисията, в такъв случай би трябвало в този доклад да намерят място, но с чувство за мярка, въпроси, които са били предмет на обсъждане. Даже на даден етап са били проекти на разпоредби, но след това се е наложило да бъдат изменени или съществени изменения да се направят. Аз си спомням, че в процеса на нашата работа много често се казваше: това трябва да го приемем така, пък ще се отрази в доклада. Обаче в доклада, без да се изпада в дребнавост, защото и това не е нужно, но все пак някои много съществени въпроси да се кажат: по този въпрос имаше и такова мнение. В Конституцията е едно, но имаше и друго мнение.-

И сега се връщам на въпроса. Аз имам две малки бележки. Едната съвпада с бележката на колегата Бахнев относно примата на международното право. Как ще се изрази - е друг въпрос, но това е много важен елемент, особено от политическа гледна точка, от международна гледна точка, че тази Конституция в това отношение отговаря и се съобразява с най-високите съвременни стандарти в областта на международното право. Малко са конституциите, в които изрично, аз не знам дали това ще остане, изрично в текста на Конституцията, макар и в преамбюла, да се визират конкретно Международната харта за правата на човека, която се състои от тези три акта и което знам, че в ООН и в Съвета на Европа се счита за един голям жест на модерно отношение към правата на човека. Това също така е важно. И не само това. Но да се отбележи, понеже в общата част, че и в останалите части, Конституцията е съобразена с принципите и нормите на съвременното международно

право на общоприетите принципи и норми на международното право.

И последната ми бележка е редакционна. Струва ми се, че има едно повторение. На две места по различен начин се повтаря мисълта, че човекът е бил преди обект, сега субект. Това на две места е казано. Мога да ви посоча конкретно страниците. Но общо взето, мисля, че този доклад и с това завършвам, може да служи като много добра основа, ако към него се прибави този именно политически елемент.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Господин председател, а по преамбюла няма ли да разменим няколко мисли.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Ще стигнем и до него.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Защото преминахме към първа глава. Аз например към преамбюла имам само една дума.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Да, кажете я думата.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Думата е следната. Все пак ние дискутирахме, вярно, че е не прието в работната група, но понеже господин проф. Янков постави въпроса за справедливостта, аз бих поставил въпроса да обмислим пак и въпроса за братството, там, където се говори за свобода и равенство. Това не е дреболия.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Само една дума по повод на разсъжденията на господин Янков. Ние правихме вече в залата един доклад за дейността на комисията. Но вярно е, че за да бъде това един цялостен, защото това е докладът на комисията, с който тя я въвежда, ще трябва да се върнем към това и непременно в първата част този политически елемент ще го има. Той няма механично да бъде преписан от старото изложение, но ще се инкорпорира и ще представлява едно цяло. Това трябва да се направи.

Аз също смятам, иначе при отделните материи, при отделни глави трябва да се казва най-същественото, само че не искам всичко, което е казано било тук по някакъв повод, всеки да иска да се намери собствените тези там. Едва ли не да ги подновим като дискусия чрез доклада. Това няма да може да стане, нито е разумно, господин Бахнев.

Това, което е съществено, наистина ще се посочи безпристрастно, за да може, както каза и господин проф. Янков, тук място за прекалена собствена точка - няма. Развитието на идеи може да се посочи, Сашо, но да не ги посочваме така, че да на-

помним, работи, които сме ги преживели тук от преди три месеца и сега в залата да ги започнем пак от самото начало.

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Едната крайност е нищо да не се каже, а другата крайност е с чувство за мярка - най-важното да се каже.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Така че нека да се обединим, първо, около това. Доклад с пътя на самата Конституционна комисия и нейната работа и след това едно аотирано коментарно отражение на това, което представлява самият конституционен текст. И няколко финални думи, разбира се.

Други предложения по глава първа и преамбюла? Никой няма да говори обаче за думи тук, освен ако нещо много драстично е забелязано. По глава първа няма ли друго като мисъл, като идеи, като пропуски, освен това, което господин Бахнев изтъкна? По доклада говорим, Конституцията е забравена. Господин Корнезов добре ми напомня, че по правилник Конституцията се представя даже с мотиви. Този доклад има такъв характер и на мотиви. Това е още една подкрепа на разсъжденията...

По глава първа?

Господин Воденичаров.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Лично на мен доклада ми допада и не виждам защо трябва да го променяме. В този вид е добър, анотацият е сполучлива. Но що се касае до историята на създаването на Конституцията, действително един такъв текст е необходим и аз пак ще припомня, не е лошо в този текст да се напомни на депутатите, че не всички политически лидери вземаха достатъчно активно участие в изготвянето на новата Конституция.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Това го отбележете и Вие, Дюлгеров, и не го забравяйте. Не двайсетината, където казвахме по-рано, а че лидерите не участваха. Това е мисълта.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: И що се касае до забележката на господин Бахнев, аз отново ще изразя несъгласие с него. Ние сме провъзгласили в Конституцията, че България е правова държава. АLINEЯ 5 на чл.5 и ал.2 на чл.6 са прекалено ясни. Те включват абсолютно всички възможности една личност, един гражданин да се чувства достатъчно свободен, притежаващ и практикуващ достатъчно основни човешки права. Автоматически всеки човек, който е в състава на някакво езиково, религиозно или друго общество,

ще се чувствава с тези права. Не се допускат никакви привилегии или ограничения в правата, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждение, политическа убеденост, лично и обществено положение или имотно състояние. Това включва абсолютно цялата палитра от граждани и прослойки от граждани на едно общество. Така че не виждам защо трябва да усложняваме нещата. Международните договори също имат приоритетно значение, но в международните договори, аз пак ще напомня на господин Бахнев, въпроса за малцинствата е в скобки, ако такива са признати, ако такива съществуват. България е еднонационална държава засега, така че национални малцинства не се признават.

ТАТАРЛЪ: Може ли една реплика?

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Не, моля Ви, само по доклада.

ТАТАРЛЪ: Реплика искам.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: За какво е тази реплика.

ТАТАРЛЪ: Ще Ви кажа, две думи само.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Татарлъ, ние не обичаме това сега. Седнали сме като редакционна група.

ТАТАРЛЪ: Защо тогава давате на господин Воденичаров да говори по същество, щом като няма обсъждане. Ние обсъждаме доклада.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Именно. Вие си казахте репликата. Благодаря Ви.

По глава първа?

Думата има господин Вълканов:

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: На първа страница Вие пишете: "Установен е основният субект на властта - народът и неговото върховенство". Но неговото върховенство не е основният субект. След "народа" трябва да се спре. А "неговото върховенство", то няма място тук. Думата "усмотрение" не върви. На стр.3 пишете: "Окончателно бе прието", какво е "окончателно" тук нищо не може да се каже.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Установен е основният субект на властта - народът, и е установено неговото върховенство.

ВЕЛКО ВЪЛКНОВ: Не се чете така. Не е написано добре. На стр.3 пишете: "Окончателно е прието..." Тук нищо не е окончателно .

На много места вие сочите някакви принципи. Би било добре да се каже, че това е принципът, който не за първи път се въвежда или който за първи път се въвежда. Например на стр.4 "установен е принципът за отговорността на държавата...". Но това е стар принцип, който действа и сега. Изобщо в това отношение биха могли да се преценират нещата. Иначе е добре, то представя вярно нещата.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Именно това е въпросът, да представя вярно нещата.

Има думата господин Иванов.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Аз имам няколко забележки.

Първата е на стр.2, последният ред. Както правилно отбеляза проф.Янков, това са принципите на справедливостта. Принципите на справедливостта наистина е уместно да отпаднат тук, тъй като го няма в самата Конституция.

На стр.3 двата последна абзаца, мисля, че излишно много се набляга на обекта на изключително държавна собственост. Казано е в последния абзац, даже по-подробно какви са, така че предпоследният абзац предлагам, където текстът гласи: "извеждат няколко основни норми: за собствеността, за обектите на изключително държавна собственост, свободната стопанска инициатива, конкуренцията и закрила на потребителите", да отпадне това нещо "за обектите на изключителна държавна собственост", понеже то е казано непосредствено по-долу. Мисля, че е не добре да се набляга толкова много на тези обекти на изключителна държавна собственост. От едното място да отпадне.

Последният абзац на стр.3, аз не съм сигурен в смисъла на това, което е написано: "Създават се условия за пълно изравняване режима на отделните видове собственост". Дали това беше намерението на Конституцията и това ли е създадено? Аз не мисля, че можем да говорим за изравняване. Там се казва в една от алинеите, че със закон ще се определи режимът на държавната собственост. Режимът не е еднакъв и няма смисъл това да го говорим тук.

На стр.4 в третия абзац, където се говори за забраната за политическа дейност от страна на политически и други организации. Предлагам да се прередактира малко, за да съответствува на последния вариант, който в крайна сметка остана в проект. Понеже тук се говори за извършване на политическа дейност от обществените и т.н. - всички останали неполитически сдружения на партията. А че политическите и неполитически сдружения на гражданите пак са обществени. А там уточнихме забрана за политическа дейност, присъща на партиите. Трябва да се внесе някаква яснота, понеже оттук би останало впечатлението, че политическа дейност съответните организации не могат да извършват. Говори се за неполитически сдружения, значи може да има и политически сдружения. Не е ясно казано.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Берон има думата.

ПЕТЪР БЕРОН: Искам просто да отбележа, че прави впечатление, че това двустепенно устройство е поставено като даденост без варианти.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: А то е много спорно.

ПЕТЪР БЕРОН: Много хора, включително и аз, сме застъпници на вижданото, че тристепенното устройство по-добре ще отговаря на настоящия етап. Бих искал да се даде с вариант. Даже жалко, че в самата Конституция не е дадено с вариант. И аз мисля, че на всяка цена, поне в доклада, трябва да бъде изтъкнато и другото виждане - с околиците. Защото на стр.15 е дадено като даденост без варианти - двустепенното устройство.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Госпожа Ботушарова по глава първа.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: За разлика от изказаните мнения досега, аз не мога да кажа, че е добър докладът в тази част, защото не съответствува на съдържанието на Конституцията и на усилията, които бяха направени.

Втората ми бележка е, че няма ясен критерий при излагане на нещата. Примерно, въвежда се дадена постановка и се прави анализ или се казва, какво е ново или по какво се различава, или да кажем се посочва кое е най-важното от тази част на главата. Така че да се получи представа не за нас самите, но и за тези, които ни слушат, какво точно е направено. С други думи още може да се повиши значението и на комисията, и на проекта, особено в първата глава, за да може да се почувства, че наистина това е нещо ново. И не е до изброяване на отделни

положения, а наистина ли има нещо принципно ново в тази Конституция, което е променило нещата и то не само като деклариране, а да се види целият механизъм, който го гарантира. В тази връзка аз не съм много съгласен с това, което е казано за преамбюла, че той дава насока в тълкуването на конституционните разпоредби. Това е първият абзац на доклада, а оттам и цялото законодателство. Може би това ще бъде една от задачите на преамбюла, но като че ли това е романтиката на цялата Конституция, а поезията е в преамбюла. Какво всъщност ни е водило, за да направим? И не толкова, за да се тълкува след това, а да изразим каква е била нашата позиция. Преамбюлт е нашата позиция. Аз така го разбирам.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Така е, така е. И то политическа позиция.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: А вече може в някакъв смисъл по-нататък да служи за тълкуване, но в преамбюла едва ли директно може да се прилага. Това е един старт, в спор да не влизаме с него.

Също след това изречение има още едно, че проектът представлява една завършена, цялостна система и т.н. Подобни и много позитивни оценки бих предложила да се въздържаме от тях, защото на всички е ясно, че проектът не е една завършена и цялостна система, в която всичко е свързано. Много неща се нуждаят от доработване. И нека все пак след пленарните заседания да се каже: вярно е, комисията направи така, цялостен проект, а не ние просто да я даваме тази оценка, която не е точна. В смисъла не сме постигнали това, може би е нужно време и е съвсем естествено. А така много идеално представяме проекта, а той не е толкова идеален. И ние самите знаем, че има много несъвършенства и трябва да се дооправи. Това ми беше бележката по уводната част.

Разбрах, че има уточняване на първа страница. Може би е техническа грешка. Не "териториалната организация на страната е унитарна", а държавното устройство или организацията на държавата. Може би е техническа грешка, тъй като териториалната организация допуска деление.

Бих направила още една препоръка относно това "субект", "обект". Някак си звучи много управленско и може би не е в духа на тази Конституция, която все пак е по-жива, отколкото управленските термини. Може да се каже по-ясно, по-просто. Ние с термин

"субект" не работим. Ако се опише какво означава субект на властта, би било по-добре. Така както има логика в Конституцията и това е записано.

На стр.2 отделният индивид от пасивен обект в активен субект или нещо подобно - това се повтаря. Може би същият смисъл, но да се каже с други думи. Да не е така управленска материята, а да е наистина конституционна, защото общо взето конституционното право ползва по-земни термини.

Може би да се балансира какво точно ще се поднася като ново. Дали непосредственото действие на Конституцията заслужава толкова много внимание, както да кажем, други моменти има нови в общата част. Например, за непосредственото действие, добре, записали сме го, но това не създава гаранция за спазването. Защото, за да се спазват тези норми на Конституцията, трябва механизъм. А ние знаем, че Конституционният съд няма да разглежда жалби на граждани към него, т.е. ние не сме въвели директната защита на конституционните права. Така че по този начин няма го механизма и не е вярно това, което се твърди.

Самото позоваване "пред съд или друг държавен орган", аз не мисля, че самото позоваване, ако не е предвидено в процесуален и друг материален закон, а по-скоро процесуален, може да го гарантира. Така че, нека да е балансирано това, което е казано, с това, което на практика може да стане. Дори може да се посочи в някои случаи, че затова е предвидено законодателството да развие, за да се получи представата, че това, което е заложено като норма и принцип, ще намери продължение. Искам да ви кажа, че Конституцията предвижда изрично някъде между 50-60 закона да се приемат, а се подразбира някъде около 15. Тоест, това, което в момента предлагаме, предлага едно законодателство от около 70 закона. Казано е в материята, че ще трябва закон. Отделно общите разпоредби, че основните положения се уреждат със закон.

Има повторение на стр.3 и 4.

Може би за собствеността се заслужава повече да се каже и за този механизъм на икономиката, която е ориентирана към пазарни отношения, защото това наистина е ново. И в тази част за собствеността един конституционалист от Швейцария преди два дни даде оценка, че режимът за собствеността е малко по-

либерален, отколкото в Швейцария и предвиден в Конституцията. Просто исках и това да ви кажа. Така че може повече да се каже, защото тук има една принципна смяна на нещата и не е до режима за изравняване на режима на собственост, а може би за относителния дял на различните видове собственост в по-нататъшното развитие на икономиката е по-новото. Все пак нека с колегите да помислим за един уеднаквен критерий за поднасяне на тази материя, особено общите положения.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: В смисъл?

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: В смисъл, да се вижда дали ще се посочат вътре самата логика на главата, кое от кое следва, както го правихме, че държавата каква е – социална, правова? Механизмите, че властта, територията, а след това и другите неща, организацията, структурите в тази организация, икономиката, принципите за статута на личността или ще бъде по друг критерий. Новите институции – какво се цели с тях, кои са запазени и т.н. в този смисъл.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Няма съвсем строго да се спазва такава една система във всичките глави. Не знам дали е нужно, но трябва за читателя, за слушателя релефно да се откроява по-важното и по-новото. И това е политически доклад преди всичко.

По първата глава дали има още някакви разсъждения да се направят?

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Аз се извинявам, но действително по текста този път искам да кажа нещо.

Отново за приоритетите на външната политика. Струва ми се, така както е приложен текстът на стр.2, последното изречение: " В тази връзка се установяват и приоритетите на страната във външната политика, която се осъществява в интерес на точно установени цели..." Това определение ми се струва малко дифузно и ви предлагам да го заменим с: "... която се осъществява в интерес на дълговременните национални интереси и в съгласие с...". Тъй като ние го изпуснахме в текста на самата Конституция и е хубаво поне тук да го подчертаем. Текстът е "точно установени цели", което е малко неопределено. "... в интерес на дълговременните национални интереси..." и по-нататък продължава "... и в съгласие с принципите и нормите на международното право".

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Много добри са тези бележки по глава първа. Тя е по-трудна за аотиране даже. Наистина за икономическите отношения този адрес към пазарната икономика е силно политически. Разбира се, трябва с мярка това да се каже. За собствеността повече и не с този равен тон, който еднакво и залива, и океана третира.

Глава втора.

Господин Янков има думата.

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: По глава втора мисля, че същият подход трябва да има. По-голяма релефност. Има един термин, който мен малко ме занимава, има го на две места. На третия ред на стр.4 отдолу нагоре "неотнемни". Ако тук са искали нашите автори на преведат онова, което е енелиалабъл или иналебл, то трябва да бъде неотнимаеми. "Неотнемни" не знам, освен трябва да се направи консултация с езиковеди. На всички текстове, които ние сме приели, включително и официалния превод на Устава на ООН, където този термин се употребява поне 8 пъти, ние сме приели друга дума, а не тази, която е въведена тук. Не искам да правя голям проблем, но не съм я срещал никъде от Втората световна война насам в български преводи и затова моля, още повече, че трябва да бъдем в съответствие и с официалните текстове, които сме приели, и във Всеобщата декларация за правата на човека и особено договори, които сме ратифицирали.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: И където пише?

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Например, на стр.5, те са "неотнимаеми" тези права.

Ние разговорно ги употребяваме "неотменими", но тук не става дума за отмяна или за неотмяна, а нещо, което никой не е в състояние да ви отнеме. Това е присъщо на човешката личност. Това е от характера на естествените права.

На стр.5 пак се срещаме със субекти на въздействие в автономни субекти. Аз мисля също тези термини, при това "автономен субект" не знам какво точно означава. Това не е нужно.

На същия пасаж на стр.5 два пъти се повтаря думата "естествено". Едно естествено продължение на идеята за естествените права. Изобщо малко повече си служим с естествените права. Това е доктрина на 19 век, вече има по-модерна, има и други елементи. И без това вкарваме доктринална терминология, която

може да се оспорва.

Исках нещо друго да кажа - за смъртното наказание. Ето това е един от въпросите, по които трябва да имаме по-голяма релефност. Това е един принципен въпрос. Той не може наред с другите да се отmine с два реда и да се каже: едни мислеха така, едни мислеха за мирно време, други... Тук изобщо трябва да се каже, че ние за пръв път в нашата Конституция поставяме този въпрос за смъртното наказание. Изобщо в наш нормативен акт. Това е една много важна крачка. Мисля, че трябва да се подчертае политически значението. Това за света има много голямо значение, а след това вече да се каже, че е имало различни мнения.

На стр.6, в началото на втория абзац може по-релефно, по-силно да се каже за тези нови за нашата практика права и свободи. Малко е просто да се каже. Не само за нашата практика, то е и за нашето законодателство. Понеже става дума за целия комплекс от въпроси, свързани със свободата на личността, свободата на движение. И аз мисля, че този параграф заслужава по-добре да се отбележи.

Същото и в следващия трети абзац, където става дума за правата на човека, така наречените права на човека от второ поколение. Мисля, че тук не е самохвалство, но ние трябва да подчертаем, че това са малко конституции в света. Ние понеже сега я създаваме тази Конституция, ние излизаме действително на най-моделно равнище в това отношение. Свободата на информация, говори се вече за нов международен информационен ред и пр. Това трябва повече да се подчертае.

ПЕТЪР БЕРОН: По-добре другите да го кажат, а не ние да се хвалим.

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Ние да го кажем не като самохвалство, това е нов феномен, господин Берон. Това е нов феномен не само за нас, а и за много други народи. Въпросът не е публицистично да се направи.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Чавдар Кюранов има думата.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Аз не зная, може би са имали съображения колегите в работната група, но не знам защо е отпаднало това, че всички граждани са равни пред законите. Така или иначе ние провъзгласяваме принципа за равенството и поне в тази негова

форма според мен той би трябвало да намери мястото в тази глава.

Освен това аз смятам, че тази глава се нуждае от едно сериозно реструктуриране, без да се променя съдържанието на членовете, които са представени тук. Аз мисля, че тя трябва да започне с основните лични права на човека.

Това спокойно може да се направи, като се започне с правото на живот и след това се изброят тези класически права на съвестта, на мнението, значи на мисълта, на кореспонденцията, на печата, на информацията, на сдружаванията, на събранията. Те всички са дадени, но са дадени по един бих казал разхвърлен начин. След това да се мине към тези права, които представляват социалните права на човека: на труд, на образование, проблемите на семейството, които тук са включени и след това вече да се отиде към отношенията между човека и държавата. Доколкото виждам в първата глава е отпаднал въпросът за това разграничаване, което на даден етап беше направено между държава и гражданско общество. И ако това го има, то би трябвало да съществува и то беше отбелязано на различни етапи като един плюс на нашата Конституция. Тогава именно по отношение на обществото са личните политически и политически права на гражданина, а по отношение на държавата са вече специфичните му права, кой е български гражданин и т.н. И тогава според мен тази глава би получила една много по-голяма логика. Би сложила центъра на тежестта именно върху правата на личността, правата на човека и проблемите отношение гражданин-държава биха минали на втори план в структурата на тази глава. Мисля, че от това нашата Конституция може доста много да спечели. Разбира се, аз знам, че тук има някои сложности. Да речем като се дойде до местожителство и т.н., но те могат да намерят едно логично място в структурата на главата, без това да пречи на цялата работа. А тук се започва с гражданина и държавата, минава се към лични права, а след това към някои колективни права, след това отново се връщаме към държавата и по моему се получава една доста голяма нестройност.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Мулетаров има думата.

СПАС МУЛЕНАРОВ: Аз имам две конкретни забележки. На стр. 5 въпросът за правото на живот и третирането на смъртното наказание, действително се възпроизвежда така, както са вариантите в Конституцията, без да се каже абсолютно нищо. И в доклада не сме се уточнили, че трябва да възпроизведеме това, което съществува в самата Конституция. Освен това, в съответствие с ББ/МТ

принципа, който възприехме, че идеи, които са споделени в комисията и не са намерили отражение в самата Конституция, трябва да бъдат отразени в доклада.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Да, но не всички.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Тук имаше една идея и това са трите варианта. А тя е, която аз я предложих и я отстоявам, дали този въпрос да остане, да бъде третиран в Конституцията или в наказателното законодателство. Затова предлагам да се включи като идея за обсъждане. Тя не е никак маловажна.

И още една конкретна бележка. На стр. 6, където се третира въпросите за някои нови права и свободи на граждани от нашата практика, посочено е, че на първо място това е правото на избор на местожителство и на свободно придвижване. За първото е вярно. Ние за първи път в Конституцията въздигаме принципа на правото на свободно местожителство. Но никога у нас не е имало забрана или ограничение на свободното придвижване. Така че, за прецизност, ако трябва да остане текста "за пръв път в нашата практика" може да остане местожителството, а да се каже, че Конституцията регламентира, понеже досега в практиката съществуваше тази възможност, но нямаше конституционно регламентиране. И трябва да се разграничат моментите. Че едното се въвежда като конституционен принцип и отпада ограничението, а другото е съществувало в практиката, но считаме, че трябва да намери отражение и в Конституцията.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря много. Аз още одеве пред думите на господин Янков поисках да кажа, че това е страшно подкрепяне на регламентацията във връзка със смъртното наказание в Конституцията, не трябва да бъде толкова страшно, защото искането да отпадне от този конституционен текст и да мине в съответните закони е едно искане, което намира опора и не само тук. Иначе то ще бъде един колосален спор, при който няма да има евентуално и Конституция заради това.

Господин Бахнем има думата.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Госоподин председател, понеже господин Мулетаров завърши с въпроса за свободно придвижване, то наистина за първи път у нас се въвежда. Не много отдавна е възможно свобод-

но да напуснеш своята страна и свободно да се върнеш към нея. Следователно трябва да разграничим движението вътре в страната и движението извън страната и влизането в страната, което Вие сте направили със следващото изречение.

Аз взех думата, за да ви обърна внимание върху един нюанс бих казал, но е много важен. На стр. 5, третото изречение, което започва: "При това, възприети са ..., което обезпечава приобщаването на България към Европейската и световната демократична общност". Това не осигурява приобщаването на България. Изпълнението, прилагането на тези права, на тези норми, на тези стандарти, това осигурява или обезпечава приобщаването на България към европейската и т.н. общност. Във връзка с това бих искал да подкрепя и се надявам, че господин проф. Янков ви убеди, че трябва да изоставим тук терминологията за естествените права. Много е спорна, много е стара и да я изоставим. Тя е спорна, господин Янков, спорна е, защото има и от сегашните учени в много страни, които оспорват въобще наличието на естествени права. Аз не говоря за неотменяеми и т.н. права, а говоря за термина естествени.

И още един въпрос, който не е много дребен въпрос. Просто се връщам, за да напомня, че аз вече съм казал. Това е въпроса за ползуването от своята култура, който е нетривиален въпрос и би могло да се отбележи във вашия доклад. Защото в противен случай, аз не искам да казвам голяма дума, но ограниченията по този признак граничат с расова дискриминация и можем да бъдем обвинени в расизъм.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Вие го казвате това няколко пъти. Аз моля, господин Бахнев, думата ще има господин Грозданов, след това госпожа Ботушарова, но Бахнев, моля Ви се, както сме съсредоточени вземете на един лист и по първата глава драсни в няколко реда на ръка това, за което ставаше дума. Не текста на нормата, а как да се вгради в доклада евентуално. Дайте, Снежана, на господин Бахнев един чист лист, да освежим мисълта му.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Тъй като аз започнах моето изказване, но вече преминахме точно по главите, накрая ми останаха две бележки по различни глави. Накрая исках да кажа също моите общи впечатления, както направиха и другите колеги.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Общите впечатления на края малка стойност имат. Имате думата, господин Грозданов.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Моите бележки са от технически характер. На стр. 7, първият абзац, последното изречение прави препращане към чл. 28 от ал. 2 до ал. 5. Но чл. 28 има само ал. 1 и 2. Трябва да се синхронизира препращането с текста. След това препраща се към чл. 37, ал. 2. Такава няма. Чл. 37 в проекта е само с една алинея. Защото техническите опущения все ги оставяме в последната редакция, обаче сега стигнахме почти до края, но опущенията си ваят.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Госпожа Ботушарова има думата.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Аз искам само да продължа вашата аргументация за смъртното наказание. И това, което господин Мулетаров каза, че текущото законодателство, т.е. със закон да се регламентира, исках само това да добавя, че ако Конституцията изрично не приеме да няма, а приеме някакъв друг вариант, след време, след две, три, десет, може да е друга нагласата. А промяната на една конституция е трудно нещо и затова аз също подкрепих от тази гледна точка такова виждане.

И още нещо искам да ви кажа, с тази разпоредба поставяме началото на един голям спор за правото на аборт. Правото на живот автоматично води големия спор за абортите.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Думата има господин Иванов.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Аз имам две дребни забележки. На стр. 5 второто изречение, т.е. изречението, с което започва стр. 5 ми се струва, че е обърнат смисъла. "Измененият", може би "измененията в концепцията за ролята на държавата довежда до надмощия на правата над задълженията". Чий права? Правата на държавата ли?

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Правата изобщо на гражданина над задължението, но то не може да се разбере. Смушавате, искаш да се махне ли?

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Не, да се оправи това, което всъщност се има предвид. Защото явно, не това е духа на текста.

На стр. 6, последния абзац, където са социалните и икономическите права на гражданите, не знам дали е добре да се започва точно с особена закрила... Т.е. с особените закрили, които предоставя държавата и повечето от които са някакви благопожелания. Може би те трябва да отидат на края на изброяването: жената-майка, децата, социални слабите и т.н.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Други мнения има ли по тази глава, нещо по-съществено, което да прави впечатление? Няма.

Да, господин Кулишев има думата.

ЛЮБЕН КУЛИШЕВ: Може би, за да бъде по-пълна картината трябва да се каже с едно изречение, че има ограничения на общите права, но тези ограничения са напълно в рамките на международните права. Дори в някои отношения нашият проект е по-либерален.

22

Принципът на равноправието и на премахване на дискриминацията трябва да се постави в началото.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Има ли други мнения? Господин Воденичаров, имате думата.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Смятам, че въпросът за ограниченията трябва да бъде намекнат, ако не разработен. И то точно с текста, който фигурира в няколко члена от Конституцията, а именно, че ограниченията на дадено право се допускат със закон само за защита на националната сигурност, обществения ред и народното здраве. Или дори да се вземе текстът от международните пактове за ограниченията. Нека да се приложи този текст.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Аз исках само да предложа друга гледна точка относно така наречените социални икономически права на стр. 6. Това, което е предвидено в Конституцията, не е само социални и икономически права в този смисъл на думата. Има нещо друго. Има социална защита от страна на държавата, тоест, онзи елемент на социалната държава се вижда тук. А това е закрила на децата, на жената-майка, социално слабите, тоест, тази държава си позволява допълнителни разходи за такава категория лица, което е особеното за Конституцията. Това не навсякъде го има. Позволяват си го обикновено богатите държави. Това е предвидена грижа на бюджета. То е и така на практика, защото правото на труд все пак се фиксира в рамките на възможното и то не може да бъде така всецяло и неограничено, както бе преди провъзгласено. На тези неща исках да поставя акцент.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Други мнения има ли? Тогава преминаваме към следващата глава - трета: "Народно събрание". Господин Мулетаров, имате думата.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Аз искам да направя само една бележка. Господин Ганев, прави ми впечатление, а ми се струва, че това е и пропуск, който не беше добре обсъден при подготовката на самите текстове за Конституцията. Имам предвид законодателната инициатива. Досега, без да имаме разделение на властите, съществуваше възможност за законодателна инициатива на представители на съдебната власт, основно за главния прокурор и председател на Върховния съд. Сега, когато тази власт е обособена - тя е лишена от право на законодателна инициатива, а известно е, че прилагането на законите най-често и най-масово се осъществява

от тези органи. А отнемането на възможността да имат такава инициатива ги лишава изобщо от възможност да реагират срещу несъответствия в законодателството и противоречия в него. Може би ще му дадем възможност това да става чрез изпълнителната власт, но това ще противоречи на принципа. Затова аз смятам, но без да имам готов текст, че трябва да се обмисли дали Висшият съдебен съвет не би следвало да има такава законодателна инициатива.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Той казва - дали да не се повдигне този въпрос в доклада. За доклада става дума. Господин Янков, имате думата.

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Аз по тази глава имам само една бележка и тя се отнася за стр. 9. Това е по въпроса за делегиране на законодателни функции и прерогативи на Министерския съвет. Първо, мисля, че е доста обширен този параграф. Той е много многословен. Това е сигурно, че имаме предвид, че трябва да спорим с някого. Това е едно отклонение. Но, ако това е така - по-добре е по-малко да се говори, по-малко думи да има, а да се каже друго, което е нормативно по-важно. Всъщност в текста на Конституцията са предвидени такива ограничителни разпоредби, каквито са, например, ал. 1 и ал. 2, които предотвратяват възможностите за израждане или това изключение за превръщането му за опасно... Може би трябва парламентарен контрол. Може да е казано, но не е ясно. Казано е, че други страни го прилагат успешно. Казано е, че имаме динамични обществени отношения. Казано е много общо, което би довело до административен произвол и заобикаляне на Конституцията и законодателството. Не са защитени ал. 1 и 2, които, според мен, трябва да осигурят нормативните гаранции и това трябва да се сложи тук, в доклада. Аз това бих предложил по тази глава. Друго нямам. Обръщам внимание на тази глава и по-специално на стр. 9.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Имате думата, госпожа Ботушарова.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Аз имам няколко възражения относно излагането на разпоредбите. Може би следва да се направи по-релефно, както въведохте преди малко този термин, да се очертае мястото му като един от трите основни вида власти, просто трябва да се очертае. Но има нещо друго. Тук е посочено така, че неговите правомощия са установени с оглед принципа за разделение на

властите, което не е точно, защото така добре са смесени функциите, тоест, толкова е голямо опекунството върху Министерския съвет по начин на състав, че едва ли можем да говорим, че точно с оглед принципа за разделение на властите е приложен. И поначало, още при първите дискусии, се установи, че този принцип не е проведен. То е така, както госпожа Друмева го формулира и влезе в "Общите положения" - "упражняване чрез разделението на властта". Начинът на взаимоотношение парламент - правителство опровергава това твърдение, както и следващото - констатация, че Народното събрание няма да навлезе в материя от изключителна компетентност на изпълнителната власт - чл. 62, ал. 2 твърди точно обратното - определя насоките на вътрешната и външната политика.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: И кое тук Ви стеснява? Обяснението или текстът на члена?

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Ами и двете ме стесняват. Първо, ако се следва текстът на Конституцията, което е казано - не е точно и затова, след като Конституцията е в момента първичният документ - трябва да се съобразим така, както е. Но че тя може да претърпи промени - може, но е уместно цялото това разсъждение с оглед на това, че в пленарно заседание може би ще продължат дискусиите за това обособяване на двата органа - парламент и Министерски съвет. Вярно е, че е прието тук министър-председателят да се назначава, както и отделните министри, но вероятно ще се отиде и на дискусия - министър-председателят да се назначава, той да назначава екипа си, което вече е извеждане в по-голяма точност на това разделение, оттам и по-голямо основание за търсене на отговорност и гласуване на доверие на Министерския съвет. А така, както нещата дотук са посочени в Конституцията, размиват границите и това може като форма, като насочване на внимание, както е направено и е започнато тук в началото на глава трета, тоест, да се маркира с едно изречение, да се направи по-релефна, защото тук ще станат дискусии и те имат смисъл. И като се очертае вече мястото на законодателната власт на Народното събрание, това е свързано първо със законодателната инициатива, тоест, каквото произтича от това - трябва да следват нещата - законодателната власт, контролът, делегирано законодателство. Вторият момент трябва да бъде вече организационният - мандат, в какъв състав, какви комисии и тогава ясно ще се очертаят нещата. Може

да се дадат някакви обяснения, че вече има практика в тази насока, но те могат и да се спестят като ясно ще се знае, че тези неща са използвани.

Като трета насока би могло да се очертаят правомощията или някои по-важни от тях. Може да се даде една схема малко по-групираща нещата. Тоест, същото това, но може би прередено. И в рамките на очертаното, за което стана и дума - съвместимост и несъвместимост. Може да се прецени доколко е важно това. То е при тази избираемост.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Има ли други, които желаят да се изкажат. Господин Иванов, имате думата.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Първата бележка е за началото на текста на трета глава, където се говори за идеята за несъвместимост на депутатския мандат с други държавни служби или длъжности. Казва се: "особено що се касае до съвместяване с качеството министър". Веднага след това се казва, че е останал дискуссионен въпросът дали не следва да се допусне частична несъвместимост именно с министерски пост. Стилизово не е добре. Би могло да се каже в началото, където става дума за несъвместимост, за да съм по-точен, ще ви кажа, че това е на стр. 7, последният абзац вместо цитираните думи може да се постави думата "включително".

На стр. 8 също в последния абзац се говори за ограничаване на правото на законодателна инициатива и веднага в началото на следващата страница се посочва причината за това, че едно такова ограничаване ще понижи качеството на законодателната дейност. Преди това има не явен упрек към тези, които досега са имали правото на законодателна инициатива, тоест, президентът и други, че това е довело до нежелателното претоварване на парламента с не винаги и добре разработени законопроекти. Аз не знам дали точно техните законопроекти са били най-лошо изработени. Не виждам смисъла в един такъв упрек.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Наистина няма. Прав сте. Други мнения има ли?

Преминаваме към разглеждането на глава четвърта. Госпожа Ботушарова, имате думата.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Извинявайте, че така скоро взимам думата. Аз бих искала да се включа с едно предложение. Доколко е необходимо съществуването на Велико Народно събрание. Тази

идея не е безспорна. Ние просто не я обсъждахме. Нямаше време за това, но въпросът е дискуссионен. Вярно е, че ние имаме традиции в това отношение, но има една отживялост в създаването на такъв специален орган само за промяна на Конституцията. Това е свързано с много усложнения. Може би е добре в доклада да залегне идеята, че се предлага да отпадне, може би е малко късно, но да се постави като дискуссионен въпросът за отпадането на Великото Народно събрание. Много поддръжници ще има идеята да не е необходимо да се избира отново едно ново обикновено Народно събрание по състав, за да се променя Конституцията, след като квалифицираното мнозинство е достатъчно за промяна, дори за нова Конституция. Освен това, тук има вложени много средства, това струва много скъпо. Как ще се съвместят двете неща - Велико Народно събрание - обикновено Народно събрание? Нека да се постави в доклада, ако по друг начин не е възможно. Нека да се запише: има предложение да няма такова Велико Народно събрание, но, ако прецените, че е много силно, може да се прецизират нещата.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Много е силно, защото, след като е написано, добре е да бъде защитено. Това трябва да се каже много меко и внимателно.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: На мен ми се струва, че много правилно е залегнало в проекта Великото Народно събрание, както и в доклада, защото ако въпросът се разшири в доклада, аз бих искал да залегне и такава мисъл, че при квалифицирано болшинство, изисквано за изменение на Конституцията, но това довежда до диктатура на малцинството в Народното събрание, защото едно квалифицирано болшинство винаги трябва да разчита на съгласието на малцинството. А без малцинството - няма квалифицирано болшинство. И какво излиза? Излиза, че Конституцията ще се измени в такъв смисъл, в какъвто иска малцинството, което ми се струва малко неестествено. Нямам предвид сегашната конфигурация на състава. (Реплики към изказващия се от присъстващите в залата) Моята мисъл показва, че нямам предвид и бъдещата, и сегашната конфигурация.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Нещата и при Великото Народно събрание стоят по същия начин, така че не е въпросът в мнозинството...

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Андреев.

ЙОРДАН АНДРЕЕВ: Аз мисля, че няма да бъде редно да вмъкнем този пасаж, който предлага колегата Ботушарова, за едно такова становище относно необходимо ли е Велико Народно събрание или не по процедурни съображения, тъй като въобще този въпрос не е повдиган при разискванията и мисля, че няма да е редно. Дайте да погледнем стенограмата и ще се убедите, ако у някого все още има съмнения.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: По глава четвърта аз самият смятам, че е редно да се каже и за такава възможност. Може и тук да не са ставали дискусии, но аз самият никога не съм бил убеден докрая в необходимостта от Велико Народно събрание. Може би така да е по-добре, но не бива да смятаме въпроса за приключен и да оставим това да се повдигне от някого в заседателната зала. Нека да бъде маркиран и в доклада.

По текста, който имаме тук, в доклада, където е казано в началото на стр. 10 за целите и правомощията на Великото Народно събрание освен изменение и допълнение на Конституцията, приемане на нова Конституция или произнасяне по териториални въпроси, казано е и: най-съществените международни въпроси. Освен че не се разбира нищо от това, то няма и такива въпроси. Става въпрос тук за Конституция и изменения на територията. Дали те ще станат с международен договор, то е ясно, че ще станет с международен договор, или ще се предвидят някои изменения на Конституция по някои международни договори, но винаги се попада в един от двата случая. Или едното, или другото, тоест, това последното: "Териториални и най-съществени международни" трябва да отпадне.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Други мнения по глава четвърта? Аз мисля, че вече се уточнихме.

Минаваме към глава пета: "Президент". Защо започваме тук с тези квалификации - слаб или пр. президент? Това е съвършено доктринерски третирано. Ние влизаме в областта на една политика, която и без това е много чувствителна. Господин Бахнев, имате думата.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Аз напълно подкрепям Вашето мнение. Аз смятам, че трябва да се откажем въобще от всякаква квалификация, но във връзка с това смятам, че не е отразено в доклада положение или предложение, идеи, принципиално важни, които са били подкрепя-

ни от цяла група парламентаристи. Това е въпросът за избиране на президента от Народното събрание. Аз сега не се впускам в аргументация, а само напомням, че е имало и предложение той да бъде избран с две трети мнозинство.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Не само, че е имало предложение, но днес журналистите питаха именно по това и Вие сте много прав. Тук трябва да седи това нещо като открит проблем. Други мнения по разглеждания текст? Господин Андреев, имате думата.

ЙОРДАН АНДРЕЕВ: Вашата бележка, господин председател, беше правилна, аз я подкрепям, но бих искал да обърна внимание и на абзаца на стр. 11 - в началото. Там се визират условията, на които следва да отговарят кандидатите за президент. Мисля, че текстът не съответствува на последната редакция, която ние приехме на последното заседание на Конституционната комисия - имам предвид разпоредбата на чл. 102, в която вече фигурира и условието "да е живял последните 5 години в страната". А така, както е отразено, мисля, че е неточно. В доклада е посочено като предложение, но ние вече не сме на етап предложение, а то е влязло в текста. Трябва да има съответствие. Това е редакционна поправка, може би?! Мисля, че е твърде съществена поправка.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Докладът се развиваше съобразно развитието на дискусиата в работната група. Има да се доуточняват някои неща и особено двете условия, които са формулирани в текста на Конституцията. Имате ли други мнения?

Искам да кажа на журналистите: текстът няма да ви се даде сега, защото ще се промени непременно, той ще бъде снабден по-късно с едно политическо писмо от името на комисията, което непременно трябва да придружава публикацията, която ще се прави. Моля за една толерантност от всички средства за масова информация - нека никой да не публикува този материал преди сряда. Това е идеята. Затова нека да поправим. Имаме спорове и по главата за местните органи. Моля ви за търпение. Това никога няма да е във ваша вреда.

Г-Н КОСТУРКОВ: Господин Ганев, няма техническа възможност публикуването да стане преди сряда, тъй че нямаме никакви проблеми и повод за притеснения. Но трябва да бъде навреме изработено.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Трябва да работим без натиск. Това е ясно. Има думата господин Иванов.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: По повод на това, което каза господин Андреев аз все пак държа да декларирам, че, според мен, това допълнение, което на последното заседание беше внесено за изискването президентът да е живял в страната през последните 5 години, според мен, не беше направено по коректен начин, защото други неща не се гласуваха. Отказваше се гласуване за всякакви други предложения под претекст, че вече всичките членове са гласувани, което е и вярно. Всичко е гласувано. Включително и този член, където нямаше такова изискване, също беше гласуван, като беше дискутирана възможността за такова изискване, тоест, това допълнение преди това беше отхвърлено с гласуване. И миналия път беше гласувано, когато имаше един много нисък кворум в комисията. Тоест, аз не съм убеден, че по редовен начин е влязло. Държа да го заявя, това не е влязло по коректен начин.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Но защо? Нека да остане допълнението. Нека да не му се придава някакъв абсолютен характер на мисълта, защото то стои в текста. Господин Воденичаров, Вие поискахте думата по текста.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Аз имам по-скоро въпрос, отколкото изказване. Във връзка с текста на чл. 110, че президентът е върховен главнокомандуващ и осъществява общо ръководството на отбраната и сигурността на страната искам да запитам - може би съм отсъствувал точно от това заседание, когато сте разглеждали проблема - но защо в чл. 102, когато се коментират условията, на които трябва да отговаря българският гражданин, за да бъде кандидат за президент, няма текст, който да го задължава да е служил в армията. Може да се стигне до такъв парадокс - президентът, който е върховен главнокомандуващ, да не е служил в армията! Това обсъждано ли е? Това ми е въпроса.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Това може да се получи. Не е обсъждано.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Ако една забрана като местожителство в България за 5 години, да кажем, би могла да бъде отнесена към Симеон, тази пък ще бъде добре дошла за господин Тренчев...

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Добре де, но ако кандидатът за президент е жена?! Натъкваме се на още една дискриминация! Госпо-

дин Ганев, ако кандидатът за президент е жена и тя ли трябва да е служила в армията!? Налице е дискриминация. Щом като има условие, че трябва да е служил в армията, то следва, че президентът може да бъде само мъж. О, аз съм категорично против !

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Госпожа Ботушарова, Вие може да сте спокойна, защото Вашето презиме Ви дава възможност, без да сте служили в армията, да участвувате...

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Аз не мисля за себе си. Благодаря Ви. Аз мисля за поколенията жени, които ще дойдат след нас.

Господин Ганев, ако позволите, но в текста има още една дискриминация. Тоест, има противоречие. В предишните разпоредби ние сме казали, че всички български граждани са равни пред закона и т.н., тук казваме, че президентът е роден български граждани. Моля Ви. Българското гражданство се придобива поне на три основания и тук поставяме всички български граждани, освен този, който ще се кандидатира за президент. Е!?

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Вие го казвате - добре, но между другото това може съвсем истински да бъде защитено.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Може. Аз ви казвам, че има несъответствие и понеже започнахме с едно, аз ви казвам и второто.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Сега стигнахме до глава шеста - за върха на пирамидата, както пише тук - за Министерския съвет. Разглеждаме глава шеста: "Министерски съвет". Мълчанието означава принципиално съгласие.

Минаваме към главата за съдебната власт - глава седма.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Господин Ганев, на последните заседания имаше и други мнения, които бяха извън редакцията и текстовете, които са залегнали в Конституцията. Те се свеждаха най-общо казано до изборността или назначаемостта на съдиите и прокурорите - един въпрос, който никак не е без значение, като се има предвид, че ние отиваме от една крайност в друга. Ако сега един младши съдия, едно момче на 23 години трябва цяло Народно събрание да се занимава с неговото назначаване и освобождаване, сега пък отиваме изведнъж в другата крайност - един човек ще назначава всеки съдия, включително и съдиите във Върховния съд, в най-висшия съдебен орган. Става въпрос тук за назначаването на прокурорите.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Те се назначават от съдебния съвет.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Тогава аз ще ви цитирам: съдиите и прокурорите се назначават от президента на републиката. Ако не сте чели текста - недейте да ме апострофирате. Това е текстът, който е залегнал в чл. 136, ал. 1, докато в предишните варианти ние говорихме за изборност на съдиите и прокурорите от Висшия съдебен съвет, не отстъпвахме на сегашния принцип - пак изборност, само че не от най-висшия орган на държавната власт, а от специализирания съдебен орган - висш съдебен орган. Този въпрос е дискуссионен, според мен, и аз бих го поставил. Мисля, че трябва да се сподели поне с две изречения, че въпросът е за изборността и назначаемостта, включително и за главния прокурор и за председателите на Върховния и Касационния, както и на Административния съд и тяхното евентуално избиране от Народното събрание. Това е пак въпрос за изборност и назначаемост. Това го правя като предложение.

ВЙ/ВР

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Аз поддържам това предложение. Моля да се предаде писмено предложението. Думата искаше проф. Стойчев.

СТЕФАН СТОЙЧЕВ: Аз искам да обърна внимание само на един въпрос, че, според мен, е нарушена логиката на главите на Конституцията. За какво става въпрос? Имаме глава "Народно събрание", глава "Президент", глава "Министерски съвет", изведнъж - "Съдебна власт". Предлагам главите или да се направят по органи, или по дейности, по власт.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: А "Права и задължения на гражданите" по какво е направено?

СТЕФАН СТОЙЧЕВ: Но тук става въпрос за органите, а не за права и задължения.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Стойчев, нали знаете, но може би не сте били на това заседание, на което беше разисквано това. Стои малко трмаво това: "Съдебна власт". Трябва да се направи внушение, че това е третата власт - тя включва и прокурори, и следователи, което не за всички е много популярно.

СТЕФАН СТОЙЧЕВ: Ами тогава може да се каже: "Съдебна магистратура". Това ще бъде пак орган.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Искате да напишем "Магистратура"? Проблемът е дали в съдебната магистратура се включва прокуратурата? Това важи ли за нас? Това е по италианската, но ние говорим за България. Вие кажете как предлагате да се казва. Това кой ще го разбере - "Съдебна магистратура"? Не може ли да стане на български език? Да се каже по друг начин?

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Може би - "Съдебни органи"?!

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: По магистратурата и аз искам да кажа няколко думи. Аз много се извинявам, че си позволих да апострофирам господин Мулетаров, обаче оставам изненадан, че до последния момент съдиите, прокурорите и следователите се назначават, уволняват или повишават от Висшия съдебен съвет, както беше в текста на проекта. А сега в чл. 136 е изпаднало направеното предложение. Това е единият момент.

Имам втора бележка: в тази глава следва да се мотивира малко по-широко защо Конституционният съд не влиза в тази глава - за съдебната власт. Би могло да се каже с две-три фрази.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Може би в главата "Конституционен съд" да се каже това. То е същото. Но тази хипотеза трябва да се предвиди - за назначаването, за избора.

СТЕФАН СТОЙЧЕВ: Ами дайте да ги направим така: "Законодателна власт", "Изпълнителна власт", "Съдебна власт".

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Това е обсъждано многократно.

СТЕФАН СТОЙЧЕВ: Аз знам, че е обсъждано.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Има време в залата - това може да се дискутира там. Има ли други изказвания по тази глава?

Според Вас за един гражданин, за който това ще бъде необичайно - лесно ли ще разбере тези предложения за прокуратурата? Ние сме написали: "Аташирано към съдилища". Разбира се, че това аташиране ще се премахне. И така - за прокуратурата стана ли ясно? Добре.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Аз мисля, че трябва да се наблегне на този момент - понеже е казано, че е към съда, следва да се наблегне на това, че е независима. Иначе какво се получава - прокуратурата е към съда и тя обвинява, а съдът - съди. С други думи - с едната ръка се обвинява, а с другата се съди. Това положение мен ме шокира. Докато ако прокуратурата е единна и централизирана, но в системата на съдебната власт като самостоятелно ведомство, положението е малко по-различно. Тогава прокуратурата и съда са независими една от друга. Нека да се каже по-ясно това.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Ще направя само едно предложение - ние не би трябвало да се връщаме към една централизирана и независима организация, а можем да подчертаем, че все пак в съдебното дирене прокуратурата има независима роля. Тя е независима в този смисъл - в търсене на истината.

Имам и няколко забележки по глава осма. Тази глава ние малко набързо я минахме и малко късно се съгласихме на двустепенната система, но така и не разбрахме за какво се съгласихме - във вид на околии ли ще бъде "вторият етаж" или втората степен, или това ще бъде моделът на областите? Тука е написано във вид на области и е сложено в скоби - окръзи. Аз бих предложил да си сложим и околиите вместо областите. Не е ли по-целесъобразно да имаме все пак един консултативен съвет при управителя, този съвет да бъде не на общините, а на кметовете. Той ще има управ-

ленска функция. Просто ви го казвам като едно предложение. Това е един нов орган, но той няма да бъде постоянен. Това не оскъпява нещата.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Бахнев, според мен трябва да се каже много конкретно за двете и трите степени с повече изречения и политически да се обяснят нещата. Необходими са аргументи за това дали отиваме към две степени или към три.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Господин Ганев, в текста се предлагат две степени, обаче на мен ми се струва, че в доклада трябва да бъде застъпена и концепцията за трите степени.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Задължително е това. В правителството и сред обществеността е силно развита тази идея - за трите степени.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Конституцията ще реши този въпрос.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Но откъде толкова пари за трите степени?

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Аз предлагам друго решение - в доклада да се спомене с две-три думи, че има и други възможности.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Това, което се предлага за двустепенното устройство - това фактически е една измама. Ние просто едната степен не я казваме, а тя е - кметът. Всяко населено място трябва да има кмет. След това има равнище - община, след това има равнище - окръг. Може ли населено място без кмет? При тристепенната система, за която се говори - говори се за община, околия и област. В съставните села на общината се говори за кметски наместник, за пълномощник на кмета, а тази система, която е заложена в проекта фактически какво предлага? Предлага общините да имат съставни села. Ще има и кметство, ще има община. А в съставните села, които ще са пет или десет, какво длъжностно лице се има? Естествено е, че ще има кмет. Следователно ние тук се самоизмамваме. Според мен ще има кмет, община и област.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Въпросът е да се даде максимално кратко. Останалите неща са много динамични и трябва да се уреждат със закона. Ако сложим тук и кметските наместници, кметовете и пр. много ще усложним нещата, затова нека да дадем принципите на местното самоуправление и общината, а останалото - в Закона за местното самоуправление ще го решим.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Аз мисля, че спорът е излишен, защото просто не сме уеднаквили позицията си, че нивото на местното самоуправление е общината. Всички останали структури отгоре или където и да са са въпрос на закон и на управление.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Да, наистина това трябва да се каже по-човешки.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Господин Ганев, ако това, за което ще говоря, е било направено на заседание, на което аз не съм присъствувал, моля да бъде извинен, че повтарям нещо, което вече е било поставено. Аз искам да предложа, тъй като в закона, който е депозиран от името на комисията и от правителството, има вариант, който предвижда двузвенно териториално деление на страната или две или тристепенно, то много ви моля като вариант нека това да го отразим. Имам предвид присъствието на околии във варианта. Предлагам този вариант просто да се фиксира в доклада.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: И аз съм за, защото това не е безспорно и това е в процес на развитие.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Аз искам да ви убедя да направим една съвсем малка поправка. Става въпрос за стр. 16, на втория абзац, където става дума за органите на изпълнителната власт - кмета и областния управител. Изречението е така: "Кметът се избира от общинския съвет." Следва - "Съществува и мнение, че той следва да се избира от населението чрез пряк избор." Аз искам това изречение да го направим в следния вид: "Съществува и друго мнение, а именно, че той следва да се избира... Едно от мненията е, че той се избира от общинския съвет, но съществува и едно друго мнение, че той следва да се избира от населението." Така, както е написано, излиза, че съществува едно едва ли не общо мнение, че трябва да се избира от населението.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Къде е това? Това не може да бъде вярно.

Ако няма други мнения по тази глава, минаваме на следващата - за Конституционния съд. Тук трябва да се каже защо той се третира отделно от съдебната власт и няколко думи за това. Госпожа Ботушарова, имате думата.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Ами то е ясно защо се третира контролът, защото е гарант на Конституцията. Ако това се напише,

то всички останали съмнения ще отпаднат. Конституционният съд ще се яви конституционализиран гарант на Конституцията. Той си има инстанция, която следи дали се спазват конституционните норми.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Мисля, че по Конституционния съд тук се говори като че ли десетилетия.

Какво значи това, че в главата за символите съществени изменения не се предвиждат. Това е политически тягостна фраза. Тъкмо тук трябва да се каже, че измененията са безкрайни. Добавено е - освен в герба. Ами това е цялата работа!

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Трябва да внимаваме в категоричните текстове, защото, ако вземем текста на стр. 17, който аз не оспорвам - това е вторият нов ред - "Ограниченията в сезирането му са установени с оглед осигуряване на стабилитет и авторитет на този тип правораздаване". Тук въпросът не е в думите, а е в това, че той, без да е орган на съдебната власт, той има, според мен, функции, които са по съществото си квазиправораздавателни. Има функции, които го правят съд. Точно така е. И това трябва да се каже. Нека тези, които ще пишат статии по-нататък, да го изясняват, но мисля, че и на този етап, в този доклад, който вие нарекохте и политически същевременно, трябва да бъде ясно това. Нека да избегнем категоричната терминология - "не е правораздавателен". След това се вижда, че той има някои правораздавателни прерогативи.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Това е ясно. Ще се потърси този нюанс. Но по-лесно е да се каже, отколкото да се напише.

Друго имате ли по тази част? Може би трябва да минем вече на глава десета.

МИХАИЛ САВОВ: Господин Ганев, аз имам забележки по глава десета. Аз казах и миналия път на заседанието на комисията, че дори за герба е казано: "Гербът на Република България е златен лъв на тъмночервено поле." Господин Бъчваров направи едно предложение и на мен ми се струва, че поне в доклада трябва да се пише, че лъвът е изправен, а не както се предложи от господин Бъчваров - лежащ или полулегнал. Имам и втора бележка - за полето. Това поле може да бъде кръгло, може да бъде триъгълно, то може да има всякаква друга форма, но ние сме се уточнили, че това поле не представлява нищо друго освен щит. Тъмночервено

поле, което изобразява щит - това сме се разбрали. Не е необходимо непълнотите на старата Конституция да ги повтаряме. Нека поне в доклада да се маркират тези неща. Докладът ще изиграе ролята на мотиви към Конституцията и когато се прилага Конституцията, трябва да се тълкуват някои текстове.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Това е лесно - ще се маркира.

Разглеждаме Преходните разпоредби. Госпожа Кирчева, имате думата.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: Уважаеми колеги, аз ще започна отзад напред по Заключителните разпоредби, тоест, ще започна от същността, която, според мен, е най-важната, но след това ще се върна на § 1. Според мен и той трябва да претърпи изменения.

В § 4 на Преходните разпоредби в проекта стои записано: "Изборите за Народно събрание и за президент се провеждат не по-късно от два месеца..." и т.н. Аз категорично възразявам срещу думичките "и за президент". Тези думи не трябва да стоят тук. Това означава, че ние възприемаме идеята на една политическа сила, че ние сега паралелно трябва да направим два избора – и за Народно събрание, и за президент. Възразявам по юридически съображения, а не по политически. Целта и това, за което ние сме избрани във Великото Народно събрание, беше да направим Конституция. Ето го проектът за Конституция. Обърнете го и вижте това, за което ние с вас не спорим. В главата за Народното събрание в чл. 82 едно от основните правомощия на Народното събрание – на бъдещето, което ние ще изберем – това е чл. 82, т. 4 и е едно от основните правомощия, че насочва избори за президент на републиката. Аз много моля ние с вас тук да бъдем единни, защото ние тук взривим ли отношенията помежду си – какво остава тогава за залата? Ние не можем да предреждаме нашата задача и с едни Преходни разпоредби и в една точка с вмъкването на една безлична на пръв поглед думичка "и за президент" не можем да решаваме един огромен политически въпрос, че ние ще проведем избори едновременно и за ново обикновено Народно събрание и за президент. Нека да приемем Конституцията, нека да насрочим избори, нека да ги проведем живот и здраве наесен – през септември. Нека това обикновено Народно събрание да се конституира, нека въз основа на своите правомощия то да насрочи избори за президент. Същото това се отнася и за следващия абзац, § 5, че правителството продължава да изпълнява функциите си. То е понятно, то изхожда от Конституцията, която ние ще приемем. Какво трябва тук да съществува? Това, което се съдържа в § 4, ал. 2, и тъй като е свързано със сегашните разпоредби на сега действащата Конституция и правомощията на сегашния председател и президент на републиката изтичат с изтичането на правомощията на Великото Народно събрание. Затова е нужно да се приложи следният вариант и аз го предлагам: § 4, ал. 1 – "Изборите за Народно

събрание (заличавам другите думи) се произвеждат не по-късно от два месеца от разпускане на Седмото Велико Народно събрание." След това нека да остане ал. 2. Но, разбира се, тя трябва да се прецизира редакционно - до избиране на президент и вице-президент по новата Конституция сегашните председател и зам.-председател ще продължават да изпълняват функциите си. След това § 5 - за правителството - е излишен. Това също е понятно.

И сега ще се върна на § 1. При това положение в § 1, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредби трябва да се заличат думите: "Закон за избиране на президент на Република България и Конституционния съд". Достатъчно е да останат думите: "Преди да се разпусне Седмото Велико Народно събрание приема Закон за избиране на Народно събрание". Оттук нататък другото е работа на бъдещото Народно събрание. Иначе ние до безкрайност ще вършим и другата работа, а това не е възможно. И всички ние с вас, мисля, че сме обединени от общата ни цел - по-бързо да приемем Конституция и след това да се насрочат избори. Свърших. Благодаря.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Да, но ние сега не говорим по текста, а какво трябва да сложим в доклада.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: Да, но това в доклада дори не е отразено.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Първо, в доклада този въпрос не може да се включи, защото той не е бил дискуссионен и не е бил обсъждан. Сега за първи път госпожа Кирчева го поставя. На второ място, правомощията на президента са определени от сега действащата Конституция. Тя казва докога президентът е избран. Ние сме обвързани с това. И затова текстовете са направени така. Този въпрос е свързан с действащата Конституция.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Да, но това трябва да се обясни в доклада.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: Аз не искам да ме разбирате погрешно. Аз не искам мотивировка в доклада, а аз възразявам по същество на Преходните разпоредби. Аз мисля, че това ще бъде една "бомба", която ще "взриви" парламента и вие знаете всички това. И ако вие мислите, че с думичките "и за президент" тази Конституция може да мине, знаете, че няма да мине!

ЙОРДАН АНДРЕЕВ: Ама вижте, ние този етап вече сме го отминали, госпожа Кирчева. Това вече го обсъждахме, а Вас Ви нямаше. Нямаше Ви, за да заемете тази позиция.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: Вие сте член на Комисията за административно-териториално устройство и местните държавни органи. И ако трябва сега в края ще Ви върна репликата, че Вие никога не сте присъствували на заседанията ѝ.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Моля Ви, когато се коментира, да се има предвид в коя група какво е обсъждано. Този въпрос, който сега така остро постави мадам Кирчева, е поставен с основание. В най-малката работна група този въпрос също беше спорен. Там се постави въпросът за вариант, тук вариантът липсва. Още нещо: имаше вариант и за самата форма на избор - дали да бъде пряката чрез избори или да бъде от самото Народно събрание. Този вариант също липсва в така предложения ни проект. Оттам идва и невъзможността в Преходните разпоредби да се упомене точно. Аз бих казал, че ал. 2 на чл. 4, където става дума, че до избирането на президент и вицепрезидент функциите се изпълняват от президента и вицепрезидента по тази Конституция до избора им от новото Народно събрание. Тази формулировка вече предполага, че изборът няма да бъде направен директно, а ще бъде правен от Народното събрание.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Да, но в първата алинея на четвъртия параграф е казано лошо.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Именно. Оттам идват недостатъците. А бележката, която направи госпожа Кирчева, е повече от основателна. Тук вмъкването на избора на президент стана по изричното настояване на господин Велко Вълканов, който настояваше за това. Това беше един остър спор между нас двамата и понеже имаше и трети, то нещата взеха това развитие. Необходимо е, може би, тези думи да се поставят в скоби, за да се разреши проблемът.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Нека да се уточним как да отразим различията в доклада.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Аз мисля, че тук не става дума за различия. Госпожа Кирчева е напълно права. Ако има друго становище, според мен, то не е професионално, а просто въпрос на политически интереси. Това е така, защото Конституцията предвижда, че новото Народно събрание - чл. 84, т. 4 - "Насрочва избори за президент". Ние, първо, не можем да оставим страната

без правителство, без президент, без местни органи, без съдии. Ако логиката е – всичко да работи, докато трае старата Конституция, това означава да сложим черта и нищо друго да няма. Принципът е, че тези органи действуват, докато се изберат новите. Това, че Преходната разпоредба на сега действащата Конституция има такъв текст, то има и други непрецизни текстове, но просто това е правено по някакви съображения, но това не са юридически текстове. След като тази Конституция предвижда как ще се избира президент, правителство, съдии и влиза в сила преди това да стане – не може това Велико Народно събрание да изпълнява функциите на следващото. Все едно сега да се каже, че ние трябва да изберем съдиите или да направим нещо друго. Логиката е тази. Ако трябва да се работи, то май трябва да се изберат най-напред съдиите. Защото нова Конституция няма. Това, което казва Елена Кирчева, е съвсем точно.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Сега да видим в доклада какво трябва да напишем на тази стр. 18.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: В край на сметка в този доклад трябва да се разкаже какво ще стане, след като се приеме Конституцията, с няколко изречения как ще се изберат президентът, правителството, съдиите. Това са държавните органи. А ако нещо няма да се избира – трябва да е ясно на хората.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Ами, може Великото Народно събрание да продължи да работи като обикновено, докато се вземе решение да се саморазпусне.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: А може да се направи и точно обратното.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Но въпросът и решаването му е в неговите ръце. Тук става въпрос за правното отношение, колкото до политическия аспект, то е друг въпрос.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Грозданов, може би не е най-подходящо да наливате сега вода в мелницата и то точно в коя – дори аз не мога да Ви кажа. Нека да продължим да работим по текста. Нека да се уточним какво трябва да се каже в доклада, ако искаме нещо да се подкрепи – то да се каже, или пък да се посочи негов вариант.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Господин Грозданов е прав в разсъжденията си. Те са напълно логични. § 1 трябва да бъде, според мен, с нов текст: "Великото Народно събрание се саморазпуска

след приемане на Конституцията и всякакви спорове, че то може и нещо друго, са излишни." В този смисъл трябва да имаме яснота. Новата Конституция анулира старата.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: На мен ми се струва, че тези идеи трябва чрез доклада да се вкарат в оборот. Това е толкова ясно.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: В такъв случай казвате, че има и друго становище.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Да, но това трябва да се напише прецизно. И ние няма да пишем "друго становище", а ще запишем "произтича".

ЖИВКО МИЛАНОВ: Тук вече се каза, че ние гласувахме решение за саморазпускането на Народното събрание и е казано в това, което гласувахме, какво трябва да извърши Великото Народно събрание преди да се саморазпусне.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Там е казано, че когато приеме Конституцията ще се саморазпусне, но на нас ни предстои приемането на още други закони. Вие какво искате - да приеме Конституцията и да работи още пет месеца, за да приеме основните закони? А логиката е да ги направим до приемането на Конституцията.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Времето между двете или трите четения на Конституцията може да бъде използвано за приемане на законите.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Това трябва да се запише в доклада. Разберете, че всичко, което буди основателно безпокойство, сега трябва да се сложи в доклада с един сериозен и ясен език. Моля ви да дадете предложения.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Искам да обърна внимание на една грешка. В § 1, ал. 2 не е приведен член 153, ал. 3 в сегашната й редакция и се получава безсмислие. Трябва да се запише точно на кой член съответствува от сегашната Наредба.

ЙОРДАН АНДРЕЕВ: Аз мисля, че госпожа Кирчева постави само въпроса за избора на президента. Защо трябва да разширяваме въпроса. Мисля, че е редно да се изложи като становище.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: Тогава да се постави в проекта като "вариант". Нищо, че е късно и че проектът е раздаден.

ЙОРДАН АНДРЕЕВ: Нищо не Ви пречи да направите предложението си в пленарно заседание. Аз също имам някои забележки към определени текстове.

ИВАНОВ: Аз бих предложил как точно това да се оформи

в доклада. Може да се каже, че в Преходните и заключителните разпоредби успоредно с гласуването на Конституцията, съгласно тези разпоредби, трябва да се приемат следните закони, които тук са изброени. След това, с приемането на Конституцията, в съгласие с решението, което ние сме гласували еди-кога си, Великото Народно събрание се саморазпуска. Това включва и двете неща.

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Но преди да се приеме Конституцията не могат да се приемат законите...

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Но може и да не се каже, че това ще стане веднага. Но не може пък и чрез това да крием разбирането, което се шири в обществото, че този парламент иска да стои още четири години. Разбирате ли, господин Миланов? Тогава? Това трябва да се каже с човешки език, че такова намерение нямаме.

От ал. 2, когато се премахне неточното позоваване, ще стане добре. Този параграф е вече за новото Народно събрание, нали? Това не е проблем. Разглеждаме § 3.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: § 3 съдържа едно недомислие. Това е техническа грешка сигурно. "Определената с Конституцията съдебна власт влиза в действие". Как така съдебната власт ще влезе в действие?

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Сигурно става дума за определените в конституция разпоредби за съдебната власт. Тук няма да имаме проблеми. Това се разбира.

Разглеждам съдържанието на § 4. Трябва ли да кажем нещо във връзка с този параграф за избори за Народно събрание? Ние трябва да го обясним, а заличаването на някои думи е въпрос на техника.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Тука има още два неясни въпроса, които свързвам с поставения за разглеждане. Единият въпрос е за Конституционния съд. Ще се избира ли Конституционен съд сега, защото, ако се приеме тази идея, то трябва да има излишна разпоредба, че и Върховният съд сега ще изпълни функциите на Върховния касационен и Върховния административен съд. Чл. 153, ал. 3 дори в стария проект не се отнася за това.

Имам още един въпрос. Приехме едно решение за избори за местни органи. Не може, без да е прието в Конституцията какво ще бъдем, да избираме каквото и да било. И наистина моля за вашето съдействие да се говори съвсем сериозно на каквото искате

ниво – в момента няма закон нито за местно самоуправление, и той не може да се приеме, нито има Избирателен закон, без да е уточнено какво ще бъде положението в Конституцията. Ако, обаче, някой иска това да се пререши, за да влезе в Конституцията – това е абсолютно нарушение на работата. Ако се приеме първо Закон за местно самоуправление, Избирателен закон и на тази база се решат нещата после в Конституцията. Тоест, априори, преди Конституцията да се решат с обикновени закони тези неща.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Трудно е, защото не знаем каква власт ще приеме Конституцията. Обаче тези аргументи се отнасят и за избори веднага, като не знаем каква Конституция ще приемем. То е същият аргумент, който можем да приложим и за местните органи.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: За избори веднага има и яснота, има и неяснота. Там е друг въпросът. Много добре е ясно, че не е същият въпрос!

ПЕТЪР БЕРОН: Това, че събранието трябва да се саморазпусне не е чак толкова общоприето. Очевидно е, че тези закони за местното самоуправление, за териториално-селищното устройство и за избор на президент трябва да се приемат след Конституцията. Няма как да стане иначе. Може би трябва да се сложи едно ограничение във времето – в продължение на един месец, да речем, след приемането на Конституцията, обаче това трябва да се каже.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: И аз искам да споделя следното: тук много селективно изтъкваме юридическите неща, когато ни е удобно, и политическите също, когато ни е удобно. Аз мисля, че нашето Велико Народно събрание има един огромен дълг: да легитимира органите на местната власт. Ние не можем да си позволим при едно несигурно събитие, каквото се явява приемането на Конституцията, да оставим това положение на нещата и тази развита система на държавна власт, която ние създадохме явно без такова намерение. И в противоречие на волята на президента, който беше вносител на този законопроект и който беше подпомогнат от нашата добра воля да дадем истински вид и облик на законопроекта за формирането на местните управи и изпълкоми, то ние сега почти години при пълно срутване на системата, при пълно бездействие си позволяваме риска да оставим състоянието на нещата в един неопределен и в бъдеще неясен вид. Ето защо, аз смятам, че ако

документираме този въпрос, то ние трябва да предвидим възможността, ако нашата добра воля и отговорност и мнението на политическите сили, както вече се практикува, защото чистият конституционализъм в сегашната политическа обстановка е нямал място досега за голямо съжаление, но ние трябва да отчитаме политическата целесъобразност и волята на политическите сили, за да решаваме политическите и обществените проблеми в тази държава. Ето защо аз моля ние категорично и изрично да не отхвърляме в проектите на този доклад възможността в такава определена последователност и логика да решаваме въпросите, които стоят на дневен ред. Моля за това. И аз мисля, че цялата логика на нашите контакти и на най-отговорните фактори, които ние нямаме нито правомощията, нито силата да говорим от тяхно име, е показвало нашето добро намерение и воля и в това число на народните представители изборите за местни органи на властта да бъдат произведени преди парламентарните избори. Как да стане и каква да бъде схемата, на мен не ми е ясно. Очевидно е, че ние трябва да предвидим възможностите при изменение в действащата Конституция, които са безспорни и които смятаме, че ще бъдат екстраполирани и възпроизведени в новата Конституция, да отидем на провеждането на избори за местни органи на властта. Не е възможно другото.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Но това е невъзможно да влезе в Преходните разпоредби.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Но, понеже се коментира, аз исках да взема отношение по този въпрос.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Говорете и предлагайте, но имайте предвид, че този доклад трябва да се пише тази нощ.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Аз искам думата за реплика. Господин Премянов допусна две противоречия в своята реч преди малко. Той каза, че въпросът за местните органи е политически, а не е юридически, а след това се опроверга. И аз просто искам да му кажа или последователно да работи само с политически аргументи, или само с юридически. Това, което се прави от Конституцията или поне от една част от юристите, беше чиста конституционна работа, това, за което сега стана дума и аз го предложих, е точно въпрос и на правна логика и ако щете и на политическа логика, а не на политически интерес, защото нещата трябва да

се подредят. Преди да се работи Конституцията имаше едно споразумение, което включваше няколко закони, за които се искаше консенсус, ако си спомняте, един от тях е Законът за местното самоуправление. Подписано е такова споразумение! Защо се иска, то това трябва да ви е ясно. Защото тези закони съдържат принципите на тази Конституция, която работи не защото се очакваше, че те могат да я изпреварят при работата. Така че това, за което Вие говорите - в него няма никаква логика, след като сме на фаза почти едновременна работа, те трябва да вървят паралелно, в противен случай Законът за местното самоуправление, ако беше изпреварил Конституцията, трябваше да има консенсус - политически по основните въпроси, както стана със Закона за земята, както стана със Закона за приватизацията и онези, посочени в политическото споразумение. Въпросът е за принципи, тъй като тези принципи в тези закони, приети с обикновено мнозинство, влизат в тази Конституция, за която се иска мнозинство от две трети. Ето това е логиката на нещата.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Аз много Ви благодаря и мога да Ви кажа, че с голямо уважение се отнасям към мнението на нежния пол в тази държава и на Вас Ви прощавам и размахването на пръста, и заплашителния тон.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Мисля, че в изказаните мнения има нещо общо и обединяващо. Трябва да се разкаже в една поредност какво трябва да се направи с "думи прости", както е казал поетът. От законите така, както и в първия параграф следва, мисля, че трябва да се наблегне върху Избирателния закон за Народно събрание, без който не може, и върху Закон за Конституционен съд. Какво имам предвид? Конституционен съд не може да се направи без този закон или ако се направи той няма да функционира. А Конституционен съд ни трябва, за да може да се проверяват изборите. Ще остане едно важно правомощие във вакуум, в дупка, няма да има кой да го изпълнява. За да не може да функционира, ако няма закон, който да му казва по каква процедура да действа. Това дотук е ясно. Президентът ще продължава да изпълнява функциите си и ще съобразим с Преходната разпоредба на сегашната Конституция.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: А това може да се съобрази само като се приложи редакцията, която аз изложих.

ЙОРДАН АНДРЕЕВ: Нека да предложа и аз една редакция: "§ 1. Председателят (президентът) на Републиката се избира от Народното събрание с мнозинство две трети от присъстващите за срок до края на мандата на Народното събрание, което ще приеме новата Конституция." Толкова ясно е казано. Защо спорим?

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: Аз мога да Ви кажа защо спорим.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Според мен избирането на новия президент ще стане от новото събрание и това ще се обясни. Тоест, няма да има прекъсване.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Това трябва да се каже задължително.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: За да няма вакуум, точно затова трябва в сегашните разпоредби трябва да махнем думата "и за президент" и да не създаваме погрешно впечатление, че ние ще провеждаме наесен едновременни избори и за парламент, и за президент. Като махнем тези думички - това впечатление не се създава. Второ, за да вържем точно това, което Вие четете, че правомощията на президента изтичат и да не оставяме в един вакуум нещата - точно за това е нужна ал. 2 на § 4 - сега съществуващия - за да смени малко редакцията, тоест, Вие ако я следите, ще видите какво пише сега: "До избирането на президент и вицепрезидент, но аз добавям тук - по новата Конституция, те продължават да изпълняват функциите си." Ето го същото при явна позиция на всички политически сили, каквато аз считам, че изразяваме, че президент няма да избираме наесен. Аз мисля, че изразявам ясната позиция на всички политически сили тук. Ако отляво или отдясно има екстремни позиции, то те не са тези, които ни обединяват. Позицията на парламентарната група на БСП не е за избори на президент наесен заедно с парламентарните избори, нали? Кажете ми, ако това е така и го заявете ясно.

РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА: Това предложение можете да си го направите в пленарната залата.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: Аз това предложение не мога да го направя в пленарната зала, без да съм го повдигнала в комисията и да излезе, че го повдигам зад гърба ви! Това най-малкото не е етично.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: И в духа на това, за което се говори, и на базата на парламентарното решение от 4 април, ще опишем това, което следва, и това е правилно да стане. Оттук

нататък вече нищо не трябва да се раздава и е необходимо да се поправи това позоваване в ал. 1 на чл. 151. Ние ще кажем тези уточнения в доклада, щом като е раздаден материалът на всички. Други предложения по текстовете имате ли?

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Аз имам два въпроса. Единият е формален - в чл. 143, ал. 1 от Конституцията приемането на нова Конституция става по предложение на председателя (президента) на републиката, правителството или най-малко на една четвърт от народните представители. В случая, за да бъде формално спазено това условие, трябва да се намери начин да се формулира това. Това е единият въпрос.

Вторият въпрос е - не мислите ли, че не трябва да завършите така доклада - с Преходните разпоредби да има един заключителен параграф или пасаж, пък ако щете и на български да го кажем - абзац, за да кажем като Конституционна комисия някои съображения във връзка с начина на по-нататъшното обсъждане на Конституцията, можем да се позовем на решението от миналия път, но ми се струва, че докладът завършва с отрязана опашка. Бих предложил да има едно политическо заключение, в което можем да се позовем на решението и изобщо без дидактичност, но да се кажат няколко думи за това как си представяме по-нататъшното процедиране по внесения проект. Това е един важен момент в този процес.

ПРЕДС. ГИНЬО ГАНЕВ: Това ще се каже. Този доклад няма и да започне така отрязано, както го виждате сега. Той има едно предисловие.

Мисля, че трябва да се ориентираме към приключване. Благодаря ви.

(Заседанието е закрито в 19 ч. и 45 м.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Гиньо Ганев)

Зона Запад

49

ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОМИСИЯ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА ПРОЕКТ ЗА КОНСТИТУЦИЯ
НА БЪЛГАРИЯ

ПРИСЪСТВЕНА КНИГА

162.

Заседание 13.05. 1991 г.

Председател

Гиньо Гочев Ганев

Зам. председател

Любен Андонов Корнезов

Зам. председател

Стоян Димитров Ганев

Зам. председател

Елена Петкова Кирчева

Секретар

Янаки Боянов Стоилов

ЧЛЕНОВЕ:

1. АЛЕКСАНДЪР АСЕНОВ ДЖЕРОВ
2. АЛЕКСАНДЪР ВАСИЛЕВ ЛИЛОВ
3. АЛЕКСАНДЪР ТРИФОНОВ ТОМОВ
4. АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ ДИМОВ
5. АНГЕЛ СТОЯНОВ МОМОВ
6. АТАНАС ГАНЕВ РАДЕВ
7. ВАСИЛ ТРИФОНОВ ДОЛАПЧИЕВ
8. ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ ИВАНОВ
9. ВИКТОР ГЕОРГИЕВ ВЪЛКОВ
10. ВЛАДИСЛАВ ЖЕЛЯЗКОВ ДАСКАЛОВ
11. ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ ПИРИНСКИ
12. ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ДИМИТРОВ
13. ДИМИТЪР ПЕТРОВ ЛУДЖЕВ
14. ЕЛКА ГЕОРГИЕВА КОНСТАНТИНОВА
15. ИБРАХИМ ТОСУН ТАТАРЛЪ
16. ИВАН ЗАПРЯНОВ ГЛУШКОВ
17. ЙОРДАН АНДРЕЕВ СТОЯНОВ
18. ЙОРДАН ТОЧЕВ КУКУРОВ

- 19. КАЛИН НИКОЛОВ ДИМИТРОВ
- 20. КИРИЛ СТОЯНОВ ЖЕЛЕВ
- 21. КРАСИМИР АНДРЕЕВ ПРЕМЯНОВ
- 22. КРУМ СПАСОВ НЕВРОКОПСКИ
- 23. ЛЮБЕН ПАЙДЕНОВ ГРОЗДАНОВ
- 24. ЛЮБОМИР ЛАЛОВ ИВАНОВ
- 25. МАРИАНА СИМЕОНОВА ХРИСТОВА
- 26. МЕДИ ДОГАНОВ ДОГАНОВ
- 27. МИЛАН ДРЕНЧЕВ ЛАЗАРОВ
- 28. МИРОСЛАВ ДИМИТРОВ ДЪРМОВ
- 29. МИХАИЛ НЕДЪЛКОВ САВОВ
- 30. НЕНЧО МАРИНОВ НЕНЧЕВ
- 31. НИКОЛАЙ ГЕНЧЕВ ПАВЛОВ
- 32. НОРА КРАЧУНОВА АНАНИЕВА
- 33. МИТРОПОЛИТ ПАНКРАТИ НИКОЛОВ ДОНЧЕВ
- 34. ПЕТЪР АНТОНОВ ДЕРТЛИЕВ
- 35. ПЕТЪР ЗАХАРИЕВ КОРНАЖЕВ
- 36. ПЕТЪР КИРИЛОВ БЕРОН
- 37. ПЕТЪР СТЕФАНОВ ОБРЕТЕНОВ
- 38. РОСЕН ХУБЕНОВ СТОИЛОВ
- 39. РОСИЦА АНАСТАСОВА СБИРКОВА
- 40. РУМЕН ИЛИЕВ ВОДЕНИЧАРОВ
- 41. РУМЯНА НИКОЛОВА ШУБЕКОВА
- 42. СНЕЖАНА ДАМИНОВА БОТУШАРОВА
- 43. СОНЯ КРУМОВА МЛАДЕНОВА
- 44. СПАС АТАНАСОВ МУЛЕТАРОВ
- 45. СТЕФАН ДИМИТРОВ САВОВ
- 46. СТОЯН БОРИСОВ СТОЯНОВ
- 47. ТОДОР НИКОЛОВ ЛЮЦКАНОВ
- 48. ТРИФОН ДИМИТРОВ МИТЕВ
- 49. ХРИСТО ИВАНОВ ХРИСТОВ
- 50. ЧАВДАР ЙОРДАНОВ КЪРАНОВ
- 51. ЮЛИ ЮЛИЕВ БАХНЕВ
- 52. ЯНКО НИКОЛОВ ЯНКОВ

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

СПИСЪК
на членовете на Комисията за изработване на проект за Конституция на
Република България,
отсъствували от заседанието на 13 май 1991 г.

1. Отсъствували по време на цялото заседание

Александър Асенов Джеров
Александър Василев Лилов
Александър Трифонов Томов
Ангел Стоянов Момов
Васил Трифонов Долапчиев
Виктор Георгиев Вълков
Владислав Желязков Даскалов
Георги Георгиев Пирински
Гиньо Гочев Ганев
Димитър Георгиев Димитров
Димитър Петров Луджев
Елка Георгиева Константинова
Иван Запрянов Глушков
Йордан Точев Кукуров
Калин Николов Димитров
Крум Спасов Неврокопски
Меди Доганов Доганов
Милан Дренчев Лазаров
Ненчо Маринов Ненчев
Николай Генчев Павлов
Нора Крачунова Ананиева
Панкратий Николов Дончев

Петър Антонов Дертлиев
Петър Захариев Корнажев
Петър Кирилов Берон
Петър Стефанов Обретенов
Росен Хубенов Стоилов
Росица Анастасова Сбиркова
Румяна Николова Шубекова
Соня Крумова Младенова
Стефан Димитров Савов
Стоян Борисов Стоянов
Стоян Димитров Ганев
Тодор Николов Люцканов
Христо Иванов Христов
Янаки Боянов Стоилов
Янко Николов Янков